

Prezentare generală

Parcul Național Munții Rodnei - Rezervație a Biosferei este localizat în sud-estul județului Maramureș și nord-estul județului Bistrița Năsăud, în zona înaltă a Munților Rodnei, ocupând o suprafață de 46.399 ha. Parte integrantă a grupei nordice a Carpaților Orientali, Munții Rodnei sunt situați între Masivul Țibleș în vest; Obcinele Bucovinei și Munții Suhard la est; Munții Maramureșului la nord; Dealurile Năsăudului la sud; Munții Bârgăului la sud-est. Munții Rodnei reprezintă cea mai importantă unitate montană din Carpații Orientali. Astfel, Munții Rodnei se individualizează atât prin altitudinea cea mai înaltă din zona răsăriteană a Carpaților (vârful Pietrosu 2303 m), dar și prin existența celui mai mare lac glaciatic (Lala Mare cu o suprafață de 5637 m²). De asemenea, în arealul Munților Rodnei se regăsește una dintre cele mai importante stațiuni montane din zona nordică a țării (Borșa), cât și stațiunea balneară de importanță națională, Sângeorz Băi.

Localități și puncte de acces

Orașul Borșa (665 m alt., așezat pe Valea Vișeului, înglobează Băile Borșa (sau Baia Borșa), satele Gura Repedei, Poiana Borșa, Fântâna. Acesta este străjuit în sud de dealurile piemontane ale Borșei (Purcăreț, Gruieți, Brustur) iar în nord de dealurile Între Râuri, Custurelor, Preluca Mărului, Bânt. Accesul din interiorul orașului spre crestele Munților Rodnei se face prin Valea pârâului Pietrosu, pe versantul estic al Piciorului Moșului, traseul urcând la Lacul Iezer, stația meteorologică, având ca puncte de maxim interes Vf. Pietrosu și Tăurile Buhăescului. O altă cale de acces mai este pe Valea Repedei spre Vf Cormaia, prin Tarnița „La Cruce”.

Complex turistic Borșa (845 m alt.) dispune de un minunat peisaj natural. Spre sud se ridică Piatra Rea, spre vest domină abruptul Fața Meselor, cu Vf. Fața Mesei (1771 m) și Vf. Buza Muntelui (1663 m), spre est răsare Vf. Știol - 1611 m alt, iar la nord se înalță Dealurile Fruntea lui Bârțu (1440 m); Fața Strâmturii (1120 m), prelungiri ale Cearcănului, masiv component al Munților Maramureșului. Complexul turistic este punctul de plecare a unor trasee turistice care escaladează Munții Rodnei, ca de exemplu spre: Pasul Prislop prin Valea Vișeuțului sau pe sub Vf. Știol; cabana Puzdrele, pe sub Fața Meselor sau prin Valea Cimpoiasa; Șaua Gărgălău prin Poiana Știol etc. Din Pasul Prislop se desprinde către nord un drum ce urcă spre Cornul Nedei (1763 m), iar spre vest o potecă ce urcă prin Poiana Știol, coborând prin pârâul Fântâna la Complexul Turistic Borșa.

Comuna Cârlibaba, comună situată în bazinul omonim la poalele Munților Suhard, Rodnei, Maramureș și a Obcinei Mestecăniș. Din apropierea satului Șesuri pleacă un drum forestier ce urcă pe Valea Lala cca. 7 km până sub Poala Ineului. Din Pasul Rotunda pleacă un traseu turistic spre Lacul Lala și Vf. Ineu.

Comuna Șanț (595 m alt.) este așezată pe malul drept al Someșului Mare, la contactul dintre Munții Rodnei în nord și Munții Bârgăului în sud.

Din centrul comunei se desprinde un drum forestier spre nord care se continuă apoi cu un traseu turistic prin intermediul căruia se ajunge pe Vf. Ineu prin Vf. Cobășel.

Comuna Rodna (525 m alt.), așezată la confluența Izvorul Băilor cu Someșul Mare, este străjuită în sud de Măgura Mare (1188 m), Dealul Pietrani și Vf. Corlei (1152 m), iar în nord Coasta Morii și Vf. Lazului (1001 m). Accesul către Munții Rodnei se face pe valea râului Izvorul Băilor (Baia), urmând drumul ce ajunge în satul Valea Vinului, iar de aici se desprind trei trasee turistice: spre Vf. Ineu prin Vf. Capul Beneșului, spre Vf. Ineu prin Vf. Curățel, spre Vf. Cișa.

Comuna Maieru (449 m alt.) așezată pe ambele maluri ale Someșului Mare, este străjuită în nord de Vf. Muncelului (1625 m alt.), iar în sud de Dealul Poieni (627 m). Din satul Anieș pornește, spre nord, un drum comunal care urmărește cursul râului Anieș, până la confluența cu Izvorul Alb, de unde se continuă cu o potecă până la fosta exploatare de pirite și mai departe în Șaua Gărgălău, apoi coboară spre cabana Puzdrele și Valea Negoiescu.

Orașul Sângeorz - Băi (435 m alt.) așezat în extremitatea sudică a Munților Rodnei, în zona de vărsare a pâraielor Borcut și Cormaia în Someșul Mare, într-o frumoasă depresiune încătușată între două defilee. Este străjuită în est de Vf. Bucnitori (1032 m alt.); Cornul Arșiței (1232 m alt.), Vf. Porcului (1026 m) în nord-est; Vf. Măgura Sângeorz (1368 m) nord-vest; Vf. Frăsiniș (932 m alt.) în sud-vest. De-a lungul Văii Cormaia urcă un traseu turistic, ce trece pe la Cabana Farmecul Pădurii și ajunge până în Vf. Cormaia, unde se face racord cu traseul principal de creastă.

Comuna Feldru (370 m alt.) este mărginită la sud de Dealurile Pahone și Corobana, la nord de Dealurile Pleșa (653 m alt.) și Pârloagele (631 m alt.).

Comuna Rebrîșoara (328 m alt.) așezată pe malul drept al Someșului, este străjuită la nord de Dealurile Cucului și Colmicului și la sud de Dealul Făget. Din Rebrîșoara se desprinde spre nord un drum care însoțește Valea Gersa, prin cele două sate Gersa I și Gersa II și ajunge la complexul carstic Tăușoare - Zalion (22 km de centrul comunei). Un alt drum pleacă de la ieșirea din comună (spre satul Nepos) pe Valea Rebra și străbate spre nord comunele Rebra și Parva iar de aici se continuă cu un traseu turistic marcat ce facilitează accesul pe Vf. Pietrosul prin Șaua Tarnița „La Cruce”.

Comuna Rebra este situată în valea râului cu același nume, la nord de comuna Rebrîșoara, fiind străjuită de Vf. Pietrișului, Dealul Crucii și Dealul Lazului.

Comuna Parva (450 m alt.), cunoscută în trecut sub denumirea de „Băile Carpatia”, este situată în Valea Rebra este străjuită de culmile Măgura Alun, Dealul Vin, Vf. Paltin, Vf. Dușului, Măgura Sângeorz.

Orașul Năsăud (331 m alt.) este mărginit la nord de Munții Rodnei, la est de Munții Bârgăului, la sud de Dealurile Bistriței, iar la vest de Dealurile Suplaiului.

Comuna Salva (311m alt.) este situată la nord de vărsarea Sălăuței în Someșul Mare, având în sud-est Dealul Dumbrava (608 m alt.), în nord-est Vf. Migii (625 m alt.), iar în sud versantul abrupt al “Coastei Someșului” cu Vf. “La Mese” (685 m alt.).

Comuna Coșbuc (349 m alt.) la 8 km nord de Salva, este așezată în Lunca Sălăuței.

Comuna Telciu (379 m alt.) este străjuită în vest de Dealul Mare; în nord de Dealul Stăniștei (711 m alt.); în est de Dealul Secăturilor. Principala cale de acces din localitate spre Munții Rodnei este pe Valea Telcișorului, iar traseul se continuă până în Poiana Bătrâna, unde se face racord cu traseul de creastă.

Comuna Romuli (575 m alt), situată la confluența Văii Strâmba cu Sălăuța, este străjuită în vest de Măgura Săbii (1114 m alt.) și în est de culmea Capul Pietrii (1012 m alt.). Din satul Dealul Ștefăniței, dar și din Pasul Șetref este accesibil traseul spre culmea principală a Munților Rodnei, care după aproximativ 60 km și aproximativ 28 ore de mers ajunge în Pasul Rotunda. Accesul în cadrul parcului se face și din centrul comunei, pe Valea Strâmba - Tarnița Bătrânei, iar apoi se unește cu traseul de mai sus.

Comuna Săcel (555 m alt.), înconjurată de dealurile Zimbrului (801 m), Ursoaiei și Frăsinișului (874 m) la nord; în sud-vest și sud se află Munții Țibleșului (Dealul Hotarului, Dealul Glodului, Vf. Paltinului (859)); în sud-est și est este dominată de Preluca Șatrei și Dealul Izișoara - (936 m).

Comuna Moisei - (581 m alt.), situată pe Valea Vișeului, dominată la sud de Vf. Măguricea (879 m), iar la nord de dealurile Fața Cireșului și Gruiu Pleșii. De pe Dealul Moiseiului se ramifică spre est un drum forestier ce urcă pe Valea Izei până în Pasul Pietrii (la limita parcului) unde se racordează la traseul principal de creastă.

Resurse turistice naturale

Aspectul *reliefului* modelat în cea mai mare parte în roci cristaline reflectă puternic structura geologică. Supranumiți și „Făgărașul nordului”, Munții Rodnei prezintă o configurație asimetrică cu văi abrupte și scurte spre nord, lungi și sălbatice spre sud, o creastă principală lungă și continuă orientată nord-vest, numeroase circuri glaciare, custuri și vârfuri abrupte, semețe. Toate aceste caracteristici conferă frumusețe și originalitate acestui masiv montan deosebit de apreciat de către iubitorii de alpinism și drumeții montane.

Relief glaciare: Valea Lala cu cercul glaciare Lala; Valea Negoiescului cu cercul glaciare Negoiescu; Valea Putredă; Valea Bistricioarei; cercul glaciare Buhăescu (cel mai mare din Munții Rodnei care adăpostește Tăurile Buhăescului); cercul glaciare Izvorul Cailor; cercul glaciare Puzdrele; Valea Bila; Valea Bistricioarei.

Relief carstic:

Peșteri:

- ✦ Peștera Izvorul Tăușoarelor (lungime 16107 m.) - face parte din complexul carstic Tăușoare - Zalion (monument al naturii), se află pe versantul stâng al pârâului Izvorul Tăușoarelor, pe partea nordică a vf. Bașca, în bazinul superior al râului Gersa.
- ✦ Peștera lui Măglei se află la nord de peștera Izvorul Tăușoarelor, pe versantul drept al pârâului Izvorului lui Măglei.
- ✦ Peștera Jgheabului lui Zalion (lungime 4513 m) este situată la obârșia pârâului Izvorul Orbului, afluent al pârâului Valea Seacă pe versantul

sudic al vf. Valea Seacă (1002 m alt.).

- ✦ Peștera Zânelor (lungime 4368 m) situată în bazinul superior al râului Rebra, pe versantul vestic al Tarniței Prelucii.
- ✦ Peștera de sub Paltin, denumită și Peștera Laptelui (lungime 20 m), se află pe versantul drept al pârâului Izvorul Laptelui (afluent pe dreapta a Anieșului Mare), în sudul culmii dintre vf. Laptelui mare și Galațului.
- ✦ Peștera Izvorul Albastru al Izei (lungime 2500 m) este situată pe versantul nordic al vf. Bătrâna, la 1310 m alt.
- ✦ Peștera de la Piatra Busuiocului (Peștera de la Obârșie) - 31 m lungime, s-a format pe versantul sudic al Muntelui Bătrâna, pe malul drept al pârâului Piatra Busuiocului la altitudinea de 1652m.
- ✦ Peștera Baia lui Schneider (Peștera din Dealul Popii) - 489 m lungime, se află pe versantul sud-estic al vf. Păltinișului.

Chei și defilee: Cheile Bistricioarei, defileele Strâmba, Rebra, Cormoaia, Anieș, Izvorul Băilor (Baia), Someșul Mare (Ilva Mică-Sângeorz-Băi-Maieru), "Ulița de Piatră".

Forme bizare de relief: „Poarta lui Beneș” (Poarta Corongișului) este situată pe interfluviul dintre văile Izvorul Băilor și Anieș.

Izbucuri: „Izvorul Albastru al Izei”.

Cascade: Izvorul Cailor (cu o cădere de peste 80 m), Gușet, Cormaia, Anieș, cascada Puzdrele (la 1.520 m alt.).

Abrupturi: Abruptul calcaros Piatra Rea; creasta Piciorul Moșului; creasta Turnu Roșu.

Domeniu schiabil potențial are o largă extindere către Poiana Știol (1550 m alt. parțial amenajat) și sub vârful Puzdrele (între 1500 și 2000 m alt.), unde zăpada se menține până în luna mai.

Rețea hidrografică este bogată, având văi înguste și pâraie repezi, lacuri glaciare de mare altitudine.

Pasuri: Pasul Prislop (1.416 m. alt.); Pasul Rotunda (1.277 m. alt.); Pasul Șetref (826 m.alt.).

Puncte pitorești (belvedere): Vf. Pietrosu (2.303 m.alt.); Vf. Ineu (2.279 m. alt.); Vf. Rebra (2.225 m. alt.); Vf. Puzdrele (2.188 m. alt.); Vf. Bătrâna (1.710 m. alt.); Vf. Nedeia Țăranului (1.857 m. alt.); Vf. Galațului (2048 m. alt.); Vf. Gărgălău (2158 m. alt.); Vf. Omului (2135 m. alt.), Poiana Știol (1550 m alt).

Factori naturali de cură - mofetele (pe Valea Fântânei), apele minerale sunt grupate astfel: bicarbonate, calcice, magneziene, cu emanații de bioxid de carbon la Sângeorz- Băi, Anieș, Șanț; bicarbonate, sodice, calcice, feruginoase la Valea Vinului, la sud de Pasul Prislop, Maieru (Valea Cabi), Anieș, Romuli (Zăvoaia Borcutului din Valea Bârlaia); bicarbonate, clorurate, sodice, calcice, magneziene, cu bioxid de carbon la Parva, Sângeorz Băi, Anieș; carbogazoase la Sângeorz Băi, Rodna, Șanț; bioclimat tonic - stimulativ cu aeroionizare ridicată.

Resurse turistice antropice

Sub aspectul elementelor de cultură materială și spirituală, aria limitrofă parcului dispune de o serie de obiective, care prin conținutul lor artistic și istoric sporesc valoarea turistică a acestui teritoriu, permițând o mai largă valorificare a ofertei sale turistice.

Printre obiectivele turistice de natură antropică din zona Munților Rodnei se impun muzeele și ansamblurile memoriale din localitățile Coșbuc, Moisei, Maieru, bisericile din lemn, de o deosebită bogăție ornamentală din Borșa, Sângeorz-Băi, Salva, monumentele comemorative din Moisei, Borșa, Rebrîșoara. Elementele etnografice, manifestările folclorice locale, foarte răspândite, completează valoarea turistică a zonei, acestea putând fi valorificate cu succes în cadrul unor programe turistice.

Vestigii arheologice

Comuna Rodna, sat Rodna: *ruinele cetății medievale*, cetate construită în sec. X; *ruinele bazilicii dominicane*, construită în sec. XIII, din care se mai păstrează un portal și două turnuri.

Comuna Maieru, sat Anieș: *ruinele cetății medievale*, construită în sec. XVII, având drept scop supravegherea împrejurimilor.

Monumente istorice și de arhitectură religioasă

Comuna Moisei: *Mănăstirea Moisei* datează din sec. XIV, fiind atestată documentar în anul 1637. În secolele XVII-XVIII, în incinta mănăstirii a funcționat un important centru de pictură bisericească. Ansamblul monahal cuprinde: *biserica din lemn "Adormirea Maicii Domnului"*, construită în anul 1637, ce păstrează picturi interioare executate pe pânză în anul 1650; *biserica din zid*, construită în perioada 1910-1928 a fost realizată în stil neoclasic. Comuna Feldru, sat Feldru: *biserica ortodoxă*, construită în anul 1783. Comuna Șanț, sat Șanț: *biserica ortodoxă*, construită în perioada 1903-1906. Pictura murală interioară aparține lui Octavian Smigelschi și este remarcabilă prin ținuta îngrijită a desenului și armonia culorilor. Comuna Rodna: Biserică romano-catolică (sec. XVIII), biserică ortodoxă, în stil neobizantin (1825).

Biserici de lemn

Oraș Borșa: *biserica "Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil"*. Biserica a fost construită în anul 1700 și se remarcă prin decorul sculptat și picturile interioare executate pe lemn în anul 1775.

Comuna Salva, sat Runcu Salvei: *biserica "Sf. Apostoli Petru și Pavel"* (sec. XVIII), *biserica "Sf. Arhangheli Mihail și Gavril"* (sec. XVIII).

Comuna Rebrișoara, sat Rebrișoara: *biserica din lemn "Sf. Arhangheli Mihail și Gavril"* construită în anul 1721.

Oraș Sângeorz-Băi: *biserica ortodoxă "Buna Vestire"*, realizată în stil maramureșan, construită în anii 1550-1560 și reconstruită în anul 1751, păstrează icoane realizate în anul 1747 de Teodor Zugravul.

Comuna Maieru, sat Maieru: *biserica din lemn "Cuvioasa Parascheva"*, construită în anul 1818, păstrează obiecte de cult și icoane pe lemn cu valoare artistică deosebită.

Comuna Săcel, sat Săcel: *biserica de lemn cu hramul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”* (1728).

Muzee și case memoriale

Comuna Moisei: *Muzeul memorial* din localitate a fost amenajat în amintirea românilor uciși de armata horthystă pe 14 octombrie 1944.

Orașul Sângeorz-Băi: *Muzeul de artă comparată*, cu colecții de etnografie și lucrări de artă plastică aparținând artiștilor locali.

Comuna Coșbuc, sat Coșbuc: *Muzeul memorial "George Coșbuc"*, profil: memorial, istoria literaturii, unde sunt expuse obiecte aparținând poetului, mobilier din casa părinților, cărți, ediții ale operei sale etc.

Muzeul, monument istoric, este amenajat în casa părintească, care a fost construită în sec. XIX. În curtea muzeului se află bustul poetului, realizat de Oscar Han.

Comuna Feldru, sat Feldru: *colecție muzeală*, în cadrul căreia sunt expuse obiecte etnografice din zonă, costume populare ș.a.

Comuna Rodna, sat Rodna: *Muzeul sătesc* în care sunt expuse obiecte etnografice.

Comuna Maieru, sat Maieru: *Muzeul sătesc*, unde sunt expuse obiecte etnografice (unelte agricole, costume populare), istorice (vase dacice, schițe, hărți, documente) precum și documente ce au aparținut scriitorului Liviu Rebreanu. Muzeul deține peste 6000 piese, fiind unul dintre cele mai mari colecții sătești din țară.

Comuna Șanț, sat Șant: *Muzeu etnografic*.

Orașul Năsăud: *Muzeu cu secții de istorie, etnografie artă, științele naturii*, adăpostit (din 1946) în clădirea fostei cazărmi Svarda (sec XVIII). În satul Liviu Rebreanu: *Muzeul memorial Liviu Rebreanu* - inaugurat la 2 iunie 1957.

Etnografie și folclor

Orașul Borșa: *arhitectură populară* (case de lemn din sec. XVIII, prelucrarea artistică a lemnului), *artă populară* (centru de cojocărit, țesături și cusături populare), *instalații tehnice populare* (mori de apă), *manifestare tradițională* ("Sărbătoarea Sânzienilor", desfășurată în luna iunie, în Poiana Prislop are loc anual, în a doua jumătate a lunii august vestitul festival „Hora de la Prislop”).

Comuna Săcel: *arhitectură și artă populară, instalații tehnice populare* (mori, pive), important *centru de ceramică roșie, port popular tradițional, manifestări populare tradiționale* (obiceiuri tradiționale calendaristice).

Comuna Moisei: *arhitectură și artă populară* (sat cu structură tradițională), *instalații tehnice populare* (mori, pive), *port popular, obiceiuri populare tradiționale calendaristice*.

Comuna Salva, sat Salva: *artă populară* (port popular), *arhitectură populară* (prelucrarea artistică a lemnului), *creație populară* (obiceiuri populare tradiționale).

Comuna Rebrîșoara, sat Rebrîșoara: *manifestare tradițională* (serbarea folclorică "Primăvara rebrîșoreană").

Comuna Feldru, sat Nepos: *artă populară* (prelucrarea artistică a lemnului - porți de lemn).

Comuna Șanț, sat Șanț: *arhitectură populară tradițională* (casă cu tindă și încăperi de locuit), *interioare tradiționale* (covoare, ștergare cu alesături țesute, căpătâie de pernă înflorate etc.), *obiceiuri tradiționale* ("Bere"- obicei străvechi desfășurat în timpul sărbătorilor de iarnă și în cele șapte duminici care urmează. Este o petrecere a băieților și fetelor din localitate, ocazie cu care sunt etalate frumoasele costume populare).

Orașul Sângeorz-Băi: *manifestare tradițională* ("Festivalul cântecului, jocului și portului someșan"- se desfășoară anual, vara).

Comuna Maieru, sat Maieru: *artă populară* (obiecte din piele - chimire frumos ornamentate), *creația artistică* (Ansamblu de cântece și dansuri populare "Cununa"), *obiceiuri populare tradiționale calendaristice* ("cununa").

Comuna Rebra, sat Rebra: *creație artistică* (Ansamblu de cântece și dansuri populare).

Comuna Coșbuc, sat Coșbuc: *manifestare artistică* ("Festivalul național de poezie George Coșbuc"), *creație populară* (dansuri populare).

Comuna Telciu, sat Telciu: *arhitectură populară* (prelucrarea artistică a lemnului), *creație populară* (formație corală).

Monumente comemorative

Orașul Borșa: *monumentul de la "Preluca Tătarilor"*. Obeliscul sculptat în lemn, este amplasat pe locul în care, localnicii, în anul 1717 au obținut o importantă victorie asupra tătarilor invadatori.

Comuna Moisei: *monument comemorativ* închinat celor 29 țărani uciși mișelește de trupele fascisto-horthyste în 14 octombrie 1944. Ansamblul, opera sculptorului Vida Gheza, realizat în anul 1967 este alcătuit din 12 siluete de bărbați (sculptate în lemn) dispuse în cerc, în jurul unei mese din piatră.

Comuna Rebrișoara, sat Rebrișoara: *monumentul fraților Mureșanu*, realizat de sculptorul Corneliu Medrea.

Orașul Năsăud: bustul lui George Coșbuc (operă a sculptorului Corneliu Medrea).

Natura protejată

Parcul Național Munții Rodnei - este situat în zona centrală a Munților Rodnei. Importanța acestui parc se datorează atât geologiei și geomorfologiei munților, cât și prezenței a numeroase specii de faună și floră, endemite și relice glaciare. A fost organizat în anul 1990 atunci când Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului a emis Ordinul nr. 7 privind constituirea unui număr de 13 parcuri naționale printre care și Parcul Național Rodna. Acest ordin a provocat o oarecare confuzie deoarece se refera doar la suprafețele de fond forestier din parcurile naționale, nu și la suprafețele ce conțin goluri alpine. Suprafața actuală este cea stabilită în anul 2002 de către Ministerul Apelor și Protecției Mediului. Din suprafața totală de 46.399 ha a PNMR, 3,300 ha au fost declarate Rezervație a Biosferei în anul 1979.

În Parcul Național Munții Rodnei se află câteva arii naturale de un interes deosebit:

Rezervația științifică „Pietrosul Mare”, 3300 ha - categoria I-a IUCN, se află în partea nord-vestică a Munților Rodnei. Aceasta se desfășoară de la circa 750 m alt. la 2303 m alt. incluzând în arealul ei relieful aparținând diferitelor cicluri de modelare (în special glaciare și periglaciare), precum și porțiuni din principalele etaje de vegetație ale Munților Rodnei. A fost înființată în anul 1932 și are și o zonă științifică de protecție absolută. În

rezervație sunt prezente o serie de specii rare de plante, endemisme carpatice sau rodnene.

Rezervația naturală Piatra Rea, 50 ha, categoria I-a IUCN, protejată în special pentru abundența exemplarelor de floare de colț (*Leontopodium alpinum*).

Rezervația mixtă „Peștera și Izbul Izvorul Albastru al Izei”, 100 ha, categoria a III-a IUCN, situată în partea estică a Munților Rodnei, pe versantul sudic al Muntelui Măgura, a fost declarată rezervație în anul 1977. Denumirea acestei arii protejate geologice și peisagistice provine de la nuanța verzui-albăstruie a izvorului carstic, unul din afluenții de obârșie al râului Iza.

Rezervația botanică Poiana cu narcise din Muntele Saca, 5 ha, categoria a III-a IUCN.

Rezervația speologică Peștera Cobășel, 1 ha, categoria a III-a IUCN.

Rezervația mixtă „Ineu - Lala”, 2568 ha, categoria a III-a IUCN, prezintă o largă dezvoltare a reliefului glaciatic (custuri, circuri, văi glaciare, morene), cuprinzând elemente ale rețelei hidrografice deosebit de pitorești (cascade, lacuri glaciare) și elemente ale florei și faunei caracteristice acestor munți: tisa, zâmbrul și cocoșul de mesteacăn.

Rezervația naturală „Peștera de la Izvorul Tăușoarelor” a fost declarată monument al naturii în principal datorită prezenței cristalelor de gips și a

unor fosile cu importanță științifică descoperite în cadrul ei (insecte, crustacei, liliaci).

Rezervația naturală Izvorul Bătrâna, 0,5 ha, categoria a III-a IUCN, este situată în zona estică a Munților Rodnei și este constituită pentru protejarea izburului din care izvorăște valea Bătrânei.

Rezervația mixtă Izvoarele Mihăiesei, 50 ha, categoria a III-a IUCN.

Plante ocrotite - tisa (*Taxus baccata*), zăda (*Larix decidua*), smârdarul (*Rhododendron kotshyi*), zâmburul (*Pinus cembra*), floarea de colț (*Leontopodium alpinum*), angelica (*Angelica archangelica*), narcisa (*Narcissus stellaris*), bulbuci de munte (*Trollius europaeus*), crucea voinicului (*Hepatica transsilvanica*), ghințură galbenă (*Gentiana lutea*), lăleaua pestriță (*Fritillaria meleagris*) etc.

Animale ocrotite - capra neagră (*Rupicapra rupicapra*), marmota (*Marmota marmota*), ursul carpatin (*Ursus arctos*), râsul (*Lynx lynx*), acvila de stâncă (*Aquila chrysaetos*), acvila mică (*Hieratus penatus*), ciuful pitic (*Otus scops*), buha (*Bubo bubo*), cucuveaua (*Athene noctua*), barza albă (*Ciconia ciconia*), stârcul cenușiu (*Ardea cinerea*), corbul (*Corvus corax*), cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*), cocoșul de mesteacăn (*Lyrurus tetrix*).

Trasee turistice

✦ **Pasul Rotunda - Șaua cu Lac - Tarnița lui Putredu - Șaua Gărgălău - Vf. Galațului - Tarnița la Cruce - Poiana Bătrânei - Vf. Muncelului Râios - Pasul Șetref**

- o Marcaj: bandă roșie
- o Distanță: circa 54 km
- o Timp de parcurs: 24-25 ore
- o Caracteristici: nerecomandat iarna

✦ **Satul Dealul Ștefăniței - Valea Fundoaia - Preluca de sub Capul Muntelui - La Jgheaburi**

- o Marcaj: bandă roșie
- o Distanță: 6 km
- o Timp de parcurs: 2 1/2 ore; drum forestier: 3 km
- o Caracteristici: traseu accesibil pentru schiori și iarna

✦ **Comuna Romuli - Valea Strâmba - Zăvoaia Borcutului - Vf. Bătrâna - Valea Măgurii - Valea Dragoș - Borșa**

- o Marcaj: triunghi roșu până sub vf. Bătrâna
- o Distanță: circa 23,5 km; 14 km drum forestier
- o Timp de parcurs: 7 1/2 ore
- o Caracteristici: traseu greu accesibil iarna

✦ **Comuna Telciu - Valea Telcișor - Vf. Tomnatic - Vf. Nedeia - Poiana Bătrânei**

- o Marcaj: punct roșu
- o Distanță: circa 24 km; drum forestier 12 km
- o Timp de parcurs: 7-8 ore
- o Caracteristici: traseu greu accesibil iarna

Podul Rebrii - Valea Rebra - Vf. Obârșia Rebrii - Șaua Tarnița la Cruce - Vf. Pietrosu - lacul Iezer - Oraș Borșa

- o Marcaj: bandă roșie
- o Distanță: circa 58,5 km; traseu carosabil 40 km
- o Timp de parcurs: 24 ore
- o Caracteristici: traseu accesibil iarna până la Obârșia Rebrii

Sângeorz - Băi - Valea Cormaia - Vf. Repede - Vf. Cormaia - Tarnița la Cruce - Valea Buhăescu - Valea Repede - orașul Borșa

- o Marcaj: triunghi roșu până la Tarnița la Cruce
- o Distanță: circa 35 km; drum carosabil 26 km
- o Timp de parcurs: circa 14-16 ore
- o Caracteristici: traseu parțial accesibil iarna

Cabana Farmecul Pădurii - pârâul Vinului - Vf. Nedeia Țăranului - Vf. Laptelui - Vf. Nedeia - Stajă - Vf. Repede

- o Marcaj: triunghi roșu
- o Distanță: circa 16,5 km.
- o Timp de parcurs: 6 1/2 ore
- o Caracteristici: traseu greu accesibil iarna

✦ Satul Anieș - Valea Anieșului - Șaua Gărgălău - Poiana Știol - Complex turistic Borșa

- o Marcaj: bandă albastră
- o Distanță: circa 40 km; drum accesibil 13 km
- o Timp de parcurs: 15 ore
- o Caracteristici: traseu accesibil iarna doar pentru schiori antrenați

✦ Între Anieșe - pârâul izvorul Mare - Tarnița Bârsanului

- o Marcaj: bandă galbenă
- o Distanță: 12 km
- o Timp de parcurs: circa 4-5 ore
- o Caracteristici: traseu inaccesibil iarna

✦ Comuna Rodna - Valea Vinului - izvorul Băilor - Vf. Curățel - Șaua cu Lac - Vf. Ineu

- o Marcaj: triunghi roșu
- o Distanță: 17 km; drum carosabil 11 km
- o Timp de parcurs: 6-7 ore
- o Caracteristici: traseu accesibil iarna numai pentru schiorii antrenați

✦ Valea Vinului - pârâul izvorul Roșu - Tarnița lui Putredu - Piciorul Tomnatecului - pârâul Tomnatecului Mare - Valea Bistrița Aurie

- o Marcaj: triunghi albastru până în Tarnița lui Putredu
- o Distanță: 20 km; drum carosabil 3,5 km
- o Timp de parcurs: circa 8-9 ore

- o Caracteristici: traseu accesibil numai vara

† Comuna Rodna - Vf. Capul Beneșului - Muntele Curățel - Șaua cu Lac - Valea Lala - Gura Lalei

- o Marcaj: punct albastru
- o Distanță: 28 km; drum forestier 5 km
- o Timp de parcurs: circa 10-12 ore
- o Caracteristici: traseu accesibil iarna numai pentru schiori antrenați

† Comuna Șant - Valea Blaznei - Vf. Ineuț - Șaua cu lac

- o Marcaj: cruce albastră
- o Distanță: 18 km; drum carosabil 11 km
- o Timp de parcurs: 7 ore
- o Caracteristici: traseu accesibil iarna până la Valea Blaznei, iar în continuare doar pentru schiorii antrenați

† Complexul turistic Borșa - pârâul Fântâna - Poiana Știol - Pasul Prislop - Hanul Prislop

- o Marcaj: triunghi roșu
- o Distanță: 12 km
- o Timp de parcurs: 4-5 ore
- o Caracteristici: traseu accesibil iarna

† Șaua Galațului - Cabana Puzdrele - Fața Meselor Buza Dealului - Complex turistic Borșa

- o Marcaj: punct albastru
- o Distanță: 9 km

- o Timp de parcurs: 4 ore
- o Caracteristici: traseu accesibil iarnadoar pentru turiștii antrenați
- ✦ **Șaua Galațului - Cabana Puzdrele - pâraul Negoiescu - oraș Borșa**
- o Marcaj: triunghi albastru
- o Distanță: 8 km; drum carosabil 2 km
- o Timp de parcurs: 3-4 ore
- o Caracteristici: traseu accesibil iarna
- ✦ **Dealul Moiseiului - Valea Izei - pasul Pietrii - Zăvoaia Borcutului - Valea Strâmba - comuna Romuli**
- o Marcaj: nemarcat
- o Distanță: 22 km
- o Timp de parcurs: 7 ore
 - Caracteristici: traseu accesibil numai iarna

Forme de turism practicabile

Resursele turistice existente în Parcul Național Munții Rodnei și în zona limitrofă acestuia au determinat ca de-a lungul timpului în teritoriu să se canalizeze numeroase fluxuri turistice având motivații diferite. În prezent în arealul Munților Rodnei se desfășoară o serie de forme de turism cu motivații dintre cele mai diverse. Printre acestea se pot număra:

Turismul de recreere valorifica însușirile cadrului natural, astfel cei interesați pot să parcurgă trasee montane de o frumusețe inedită, să observe flora bogată cu multe specii rare sau endemice, să se bucure de priveliștea lacurilor și căldărilor glaciare, să remarce elemente de faună deosebite.

Acest tip de turism antrenează în zonă cel mai mare număr de persoane, fiind practicat de toate categoriile de vârste, stabilind puntea între om și natură, oferindu-i acestuia posibilitatea de înlăturare a stresului cotidian, de regăsire a simțurilor umane.

Drumeția montană reprezintă una dintre formele de turism cele mai importante care se desfășură în Munții Rodnei. Drumeția montană se desfășoară în special în zona înaltă (creasta principală sau cele secundare) sau pe traseele de acces către aceasta. În prezent în masiv există mai multe trasee turistice marcate.

Turismul pentru practicarea sporturilor de iarnă reprezintă una din principalele forme de turism desfășurate în masiv în perioada hivernală. Astfel, stațiunea turistică Borșa (Complex Borșa) oferă condiții optime de desfășurare datorită existenței în zonă a două pârtii de schi de dificultate medie și a două instalații de transport pe cablu care deservește aceste pârtii. Pe latura sudică oferta pentru practicarea sporturilor de iarnă este mai redusă, singura pârtie de schi existentă la Valea Blaznei (Șanț) fiind deservită de un baby schi.

Existența în Munții Rodnei a unor rezerve semnificative de ape minerale, dar și a altor tipuri de factori terapeutici, face ca zona să beneficieze de condiții deosebite pentru practicarea *turismului balnear*. Principala destinație turistică balneară din Munții Rodnei este reprezentată de stațiunea balneară Sângeorz Băi. Alături de aceasta Complexul turistic Borșa reprezintă o a doua destinație pentru turismul balnear. Alte izvoare minerale cu efecte curative miraculoase se găsesc și în localitățile: Rodna, Romuli, Parva, Maieru, Șanț.

Tranzitul turistic este generat de existența în jurul masivului a numeroase căi de comunicație, care fac legătura între unele dintre cele mai importante provincii ale țării: DN 18 între Maramureș și Bucovina, DN 17 C între Transilvania și Maramureș și DN 17 D între Transilvania și Bucovina. Totuși, datorită unor sectoare de drum nemodernizate - DN 17 D între Valea Mare și Pasul Rotunda - tranzitul turistic în aceste zone este sensibil afectat datorită opțiunii turiștilor pentru alte trasee de legătură între cele două provincii (E 586).

Turismul rural a căpătat o deosebită amploare în ultimii ani în țara noastră. Zona Munților Rodnei întrunește condiții deosebite pentru desfășurarea acestei forme de turism. Din păcate până în prezent în circuitul turistic rural au intrat numai localitățile Moisei pe rama nordică și Șanț, Rodna, Parva și Maieru în zona sudică.

Turismul de aventură este mai puțin dezvoltat în această zonă și se manifestă, în special, prin speoturism, alpinism, mountain-bike, dar se pot practica și alte sporturi precum parapantă etc. Peșterile existente în masiv pot deveni atracții turistice pentru practicantii speoturismului. Totuși, accesibilitatea dificilă și lipsa de amenajări a acestora le fac disponibile numai turiștilor bine antrenanți. Alpinismul este mai puțin dezvoltat și se desfășoară în special în zona vârfului Pietrosu. Cicloturismul montan găsește condiții bune de desfășurare în zona Pasului Prislop - Poiana Știol, Dealul Moisei - Iza Izvor, Pasul Rotunda - Vf. Gajei, Șanț - Valea Blaznei, Șanț - Valea Cobășel, Rodna - Valea Vinului și pe creastă, între Șaua Gărgălău și Șaua Galațului. Pentru sărituri cu

parapanta au fost identificate următoarele locuri Vf. Pietrosul, Piatra Rea, Vf. Gărgalău, Vf. Cormaia, Vf. Bătrâna și Șaua Gajei.

Turismul ecvestru - pe raza Parcului Național Munții Rodnei se poate practica acest tip de turism, în urma înființării Centrului de Ecoturism Ecvestru în cadrul Hergheliei Beclean, administrat de RNP- Romsilva - Direcția Silvică Bistrița.

Programele se desfășoară prin parcurgerea călare pe drumuri forestiere și pășune, pe parcursul mai multor zile, a unor zone de interes turistic deosebit. Astfel, turiștii pot admira frumusețea Poienii Narciselor, Lacului Lala, Vârfurile Ineu, Ineuț și Roșu, de asemenea se oferă și alte servicii cum ar fi: prânz organizat la stâni, observații asupra faunei și florei specifice Munților Rodnei. Grupurile de turiști sunt însoțite de ghizi autorizați de Ministerul Turismului. Perioada optimă de desfășurare sunt lunile iulie - august.

Turismul științific reprezintă o formă de turism cu potențial deosebit de dezvoltare datorat, în special, biodiversității deosebite existente în Parcul Național Munții Rodnei - Rezervație a Biosferei.

Turismul pentru reuniuni și congrese este o formă de turism mai puțin desfășurată datorită lipsei dotărilor specifice pentru acesta. În prezent, cu totul izolat, se desfășoară întruniri în stațiunile din zona masivului (Borșa și Sângeorz Băi).

Reguli de vizitare

1. Accesul în Parcul Național Munții Rodnei se face prin: Izvorul Albastru al Izei, Borșa-Pietroasa, Negoiescu, Fântâna, Șaua Știol, Gura Lalei, Pasul Rotunda, Tabăra Valea Blaznei, Rodna, Valea Vinului, Anieș, Cormaia, Parva, Telcișor, Romuli - Strâmba.
2. Nu sunt permise activități de turism în rezervațiile științifice (Pietrosul Mare și Piatra Rea), în afara traseului Borșa - Vf. Pietrosu - Vf. Rebra (interzicându-se orice abatere de la traseul marcat).
3. Accesul în Rezervația Științifică Pietrosu Mare este permis numai pentru cercetători, biologi sau specialiști în domenii legate de conservare/mediu, studenți de la secții cu specializări în domeniile respective, grupuri care desfășoară excursii de studii/practică în aceste domenii.
4. Accesul/vizitarea Parcului Național Munții Rodnei se face doar în baza biletului de vizitare eliberat la punctele de acces și control: sediul APNMR, Punctul de lucru Borșa, Izvorul Albastru al Izei, Fântâna, Gura Lalei, Pasul Rotunda, Tabara Valea Blaznei, Anieș, Cormaia, Parva, Dealul Ștefăniței sau pe teritoriul Parcului de către persoane autorizate cu legitimație eliberată de APNMR ori alte puncte stabilite de APNMR.
5. Vizitarea Parcului Național Munții Rodnei este permisă numai pe traseele turistice marcate cu semne convenționale (marcaje vopsite, cu bandă, triunghi, cruce sau punct de culori diferite în funcție de traseu și încadrate pe fond alb) și pe traseele de alpinism marcate și pitonate, stabilite ca fiind

accesibile în lista avizată anual de autoritatea de specialitate în domeniu, cu acordul APNMR.

6. Întreținerea și completarea marcajelor turistice, deschiderea de noi trasee și amplasarea panourilor indicatoare și informative se fac numai cu aprobarea APNMR, iar în cazul traseelor noi, după omologarea acestora conform prevederilor legale.

7. Camparea pe teritoriul Parcului Național Munții Rodnei se reglementează astfel:

- Instalarea corturilor este permisă în următoarele puncte: lângă Stația Meteo, Tarnița la Cruce, Sub Vf. Repedea, Puzdrele, între Șaua Gărgălău și Șaua Galațului (la Izvoare), Lala Mică, Izbulul Izei și Valea Vinului, precum și în locurile amenajate de deținătorii de terenuri cu avizul APNMR. În cazuri de urgență se permite și înnoptarea în bivouac, fără aprinderea focului.

- Săparea de șanțuri în jurul corturilor sau utilizarea oricăror materiale de origine vegetală (cetină, ferigi, mușchi) sub corturi este interzisă;

- La locurile de campare se poate încasa tarif de campare de către administratorii terenului sau partenerii/împuterniciții acestora, în cazul în care se asigură condiții minime de campare. Acest tarif se aduce la cunoștința APNMR și se afișează obligatoriu în apropierea locului de campare de către cei care îl încasează.

8. Aprinderea focului pe teritoriul Parcului Național Munții Rodnei se reglementează astfel:

a. facerea focului este permisă doar pe vetrele special amenajate în acest scop la locurile de campare din zonele: Puzdrele, Izbucl Izei, Valea Vinului și Șaua Curățel, cu lemn de foc asigurat de administratorii locului de campare, respectându-se normele de prevenire și stingere a incendiilor;

b. sunt strict interzise defrișarea sau adunatul vegetației lemnoase de orice fel pentru facerea focului;

c. este interzisă aprinderea focului în golul alpin și în fondul forestier, cu excepția locurilor special amenajate de către administratorii terenului, iar în locurile de campare din golul alpin sau cele din alte zone, în care nu se asigură lemn de foc de către proprietari, se permite doar utilizarea primusului.

9. Regimul deșeurilor pe teritoriul Parcului Național Munții Rodnei se reglementează astfel:

a. este interzisă abandonarea deșeurilor de orice fel pe teritoriul Parcului Național Munții Rodnei, turiștii având obligația de a evacua deșeurile pe care le generează pe timpul vizitării parcului în afara acestuia, și a le depune în locurile special amenajate pentru colectare;

b. gestionarii cabanelor și ai locurilor de campare pentru care se percepe taxă au responsabilitatea depozitării temporare a deșeurilor cu respectarea condițiilor legale, astfel încât să nu existe posibilitate de acces la acestea pentru câini și animale sălbatice;

c. responsabilitatea evacuării în afara parcului a deșeurilor menajere provenite de la cabane și locurile de campare revine administratorilor acestora;

d. pentru punctele de colectare a deșeurilor provenite de la mai multe cabane și clădiri, APNMR împreună cu proprietarii/gestionarii, vor stabili un program de evacuare comună a acestora.

10. Se interzice tăierea, incendierea, distrugerea sau degradarea prin orice mijloace a jneapănului și a zâmbrului.

11. Se interzice tăierea, ruperea sau scoaterea din rădăcini a arborilor, puietilor sau lăstarilor, precum și însușirea celor ruți sau doborâți de fenomene naturale sau de către alte persoane.

12. Se interzice distrugerea, degradarea, respectiv colectarea în orice scop, fără acordul APNMR, a ciupercilor, fructelor de pădure, plantelor, animalelor, rocilor și a oricăror eșantioane de origine naturală de orice fel din Parcul Național Munții Rodnei.

13. Colectarea de specii de floră, faună, roci și a oricăror eșantioane de origine naturală se poate face doar cu scop științific și numai cu acordul scris al APNMR.

14. Accesul câinilor în PNMR este interzis, cu excepția câinilor utilitari folosiți la patrulele organizate de către Formațiile Salvamont.

15. Perturbarea liniștii în parc prin orice fel de mijloace (strigăte, pocnitori, folosirea de echipamente audio, etc.) pe trasee, la locurile de campare sau în jurul cabanelor este strict interzisă.

16. Este strict interzisă distrugerea sau degradarea panourilor informative și indicatoare, precum și a plăcilor, stâlpilor sau a semnelor de marcaj de pe traseele turistice.

17. Este strict interzisă degradarea refugiilor, adăposturilor, podețelor sau a oricărei alte construcții sau amenajări care servesc interesele de management ale Parcului.

18. Folosirea ambarcațiunilor de orice tip pe lacurile alpine, cu excepția celor destinate pentru colectarea de probe pentru cercetări științifice, este interzisă.

19. Turismul ecvestru este permis în Parc, dar numai pe drumurile forestiere și potecile turistice marcate, desemnate în acest scop.

20. Scăldatul și utilizarea de detergenți pentru spălare în apele curgătoare și în lacurile alpine sunt interzise.

21. Fotografiera sau filmarea în scop comercial fără aprobare, nu este permisă în PNMR. Cei interesați pot obține permis de la APNMR, contra plății tarifului aprobat.

22. Aterizarea elicopterelor în PNMR fără autorizație prealabilă scrisă, nu este permisă decât în cazuri de extremă urgență.

23. APNMR monitorizează turismul pe teritoriul PNMR, în vederea stabilirii impactului acestei activități asupra florei, faunei, solului și rocilor din parc, ca și a măsurilor de protecție ce se impun, inclusiv a celor de restricționare a accesului turiștilor, dacă acest lucru este necesar pentru conservare.

24. Accesul public cu mijloace motorizate sau cu biciclete se reglementează de către APNMR în colaborare cu deținătorii/administratorii drumurilor aflate pe teritoriul PNMR.

25. Excursiile organizate de către persoane juridice în PNMR se desfășoară numai cu ghizi autorizați de către Autoritatea Națională pentru Turism și abilitați de către Administrația Parcului, cu informarea prealabilă a Administrației.

26. Pe teritoriul PNMR acționează formații Salvamont care asigură permanență în puncte fixe, patrulează pe traseele turistice și intervin în caz de accidentare a turiștilor aflați în Munții Rodnei.

27. Punctele de permanență Salvamont din Munții Rodnei sunt stabilite la: Știol, Cabana Iezer, Curățel, Valea Blaznei, Valea Secii, Lala Mică, Zăvoaiele Borcutului, Parva.

28. APNMR colaborează cu membrii echipelor Salvamont din Munții Rodnei în acțiunile de pază și de coordonare a voluntarilor pe diverse activități, organizate pe teritoriul Parcului.

29. APNMR sprijină logistic echipele Salvamont în limita posibilităților și în cazuri de forță majoră (accidente grave).

30. Competițiile, manifestările de grup, cursurile de orice fel care presupun accesul pe teren în zona Parcului precum și taberele, se organizează doar cu acordul serviciilor publice Salvamont și cu avizul APNMR.

31. Pe teritoriul PNMR cursurile de alpinism sau de ghizi sunt permise doar cu acordul serviciilor publice Salvamont și cu avizul APNMR, dacă acestea sunt organizate și conduse de instructori autorizați de Federația Română de Alpinism - Escaladă, pentru alpinism sau de instituțiile abilitate pentru ghizi. Autorizația va fi prezentată odată cu cererea de organizare a acțiunii.

32. Pescuitul se poate practica pe raza PNMR cu respectarea legislației în vigoare, cu excepția lacurilor alpine.

33. Pe raza parcurilor naționale nu se constituie fonduri de vânătoare. Pentru situații de excepție (pagube produse de vânat), APNMR poate solicita derogări în conformitate cu legislația în vigoare

Posibilități de dezvoltare

A. Propuneri de amenajări turistice în cadrul Parcului Național Munții Rodnei

a) **Construirea de refugii alpine:** în căldarea Lala, în zona lacului Izvorul Bistriței (Știol), în Șaua Ineului (lângă vârful Ineu) și renovarea refugiului de lângă Vârful Curățel.

Refugiile vor fi construite în zone ferite de vânt, din materiale locale (lemn și piatră), având acoperiș cu pantă mare prelungit aproape de sol, cu înălțime relativ mică.

Refugiile vor fi diferite ca dimensiune în funcție de circulația turistică și de depărtarea față de cel mai apropiat loc de adăpost, cuprinzând o singură încăpere ce va putea adăposti maxim 20 de persoane.

Ele vor fi dotate cu mobilier simplu din lemn (priciuri, mese, bănci) și sobă cu plită amplasată și izolată astfel încât să fie evitată incendierea construcției.

b) Refacerea și extinderea cabanei Puzdrele prin executarea unui etaj mansardat. La parter cabana va cuprinde o sală de mese cu o capacitate de 50 locuri, o terasă parțial acoperită cu 20 locuri la mese, un grup sanitar separat pe sexe, bucătărie cu spații anexe și două camere + o baie pentru personalul de deservire.

Etajul mansardat va cuprinde 4 camere cu o capacitate totală de cazare de 20 locuri (două camere de 4 locuri și două de 6 locuri), un grup sanitar comun separat pe sexe.

Sub terasă va fi amenajat un beci pentru alimente, iar alăturat cabanei se va construi o anexă cu două încăperi, una pentru depozitarea lemnului de foc și cealaltă pentru diverse materiale și unelte.

Vor fi prevăzute instalații interioare electrice, sanitare și termice (calorifere racordate la o microcentrală termică pe combustibil solid).

Alimentarea cu apă se va face prin captarea unui izvor apropiat.

Evacuarea apelor menajere uzate se va face în cel mai apropiat emisar, trecând în prealabil printr-o fosă septică cu trei compartimente și un platou bacterian.

c) Amenajarea și dotarea locurilor de campare stabilite prin Regulamentul Parcului Național Munții Rodnei

Terenurile rezervate pentru campare vor fi doar delimitate prin înprejmuire pentru a evita camparea în alte locuri decât cele stabilite și vizitele nepoftite ale animalelor sălbatice.

În incintă vor fi amenajate:

- vetre de foc din zidărie de piatră, aprovizionate periodic cu lemne;
- cel puțin două cabine WC (tip latrină) din lemn - a căror amplasament va fi schimbat cel mult la doi ani, iar vechile gropi vor fi acoperite;
- o zonă de depozitare temporară a gunoiului prevăzută cu înprejmuire pentru a evita pătrunderea animalelor;
- rigole din piatră în jurul incintei (unde este cazul) pentru a evita pătrunderea unei cantități de apă din precipitații.

d) Întreținerea traseelor turistice

- refacerea sau completarea marcajelor turistice;
- montarea de panouri indicatoare și panouri informative - în special la intrările în parc;
- executarea de podețe din lemn peste pâraiele mai dificil de trecut;
- montarea unor cabluri (lanțuri) ajutătoare în punctele dificile ale traseelor;
- curățarea potecilor de doborâturile de vânt și de căderile de stânci sau chiar refacerea lor în cazul unor alunecări de teren sau viituri;
- amenajarea punctelor de belvedere de odihnă și fumat prin montarea de balustrade, bănci și mese din lemn.

e) Amenajarea unor platforme de lansare cu parapanta - în zone înalte, fără vegetație forestieră și având curenți de aer favorabili. Ele vor fi marcate cu panouri informative pentru a evita lansarea cu parapanta din alte locuri decât cele indicate.

Punctele recomandate pentru lansarea cu parapanta sunt următoarele: Vf. Pietrosul, Piatra Rea, Vf. Gărgalău, Vf. Cormaia, Vf. Bătrâna și Șaua Gajei.

B. Propuneri de amenajări turistice în zona tampon a Parcului Național Munții Rodnei

În zona celor mai importante puncte de intrare în Parcul Național Munți Rodnei se impune înființarea unor *Puncte de Informare Turistică* dotate corespunzător, capabile să informeze turiștii ce vor să viziteze Parcul și totodată să monitorizeze turismul desfășurat în Parc. Ele vor putea funcționa în clădiri independente, dar și în cadrul unor spații ale celor mai cunoscute unități de primire turistică din zonă.

Se propun următoarele locații: Borșa oraș, Complexul turistic Borșa, Rodna, Șanț, Romuli, Sângeorz Băi, Pasul Prislop, Pasul Rotunda, Anieș, Parva.

În prezent capacitatea *structurilor de primire existente* satisface circulația turistică din zonă, unitățile de tip pensiune fiind tot mai numeroase, însă structurile de agrement sunt insuficient dezvoltate.

În general structurile turistice existente necesită un amplu proces de modernizare pentru aducerea lor la nivelul cerințelor europene (grad de confort ridicat, creșterea calității serviciilor).

În domeniul structurilor de cazare și alimentație hotelurile Stibina, Cascada și Brădet din complexul turistic Borșa, Hebe și Someșul din stațiunea balneară Sângeorz Băi și motelul Perla Maramureșului din Borșa necesită lucrări importante de modernizare și re tehnologizare.

Posibilități de realizare a unor noi structuri de cazare și alimentație se mai află:

- pe raza comunei Moisei

- în punctul denumit „Izvorul Dragoș” (la baza Vârfului Pietrosu) unde se poate realiza un sat de vacanță (cu bungalow-uri, platforme de campare, pavilion multifuncțional), pensiuni și case de vacanță, pentru care ar fi necesare următoarele lucrări: modernizarea drumului forestier existent (circa 4 km - care ar deservi și un cătun cu circa 1600 locuitori), realizarea unei rețele de canalizare și prelungirea rețelelor de alimentare cu apă potabilă și cu energie electrică.
- în apropierea Mânăstirii Moisei (pe valea pârâului Izvorul Negru), unde există drum modernizat, rețea de alimentare cu apă și energie electrică, se poate amenaja un sat de vacanță, pentru care ar fi necesară realizarea unei rețele de canalizare (ce ar putea deservi și Mânăstirea).
- pe raza comunei Romuli
 - pe valea Izvorul Strâmbei, în preajma fostei cabane forestiere - la baza Vârfului Bătrâna se poate amenaja un sat de vacanță pentru care ar fi necesar modernizarea drumului forestier (8 km) și construirea rețelelor de utilități, în apropierea se află un izvor de apă minerală și se poate ajunge cu ușurință la peșterile Bătrâna și Izvorul Izei.
- pe raza comunei Telciu

- pe Valea Telcișor în cătunul Valea Seacă - se pot amenaja pensiuni; din această zonă se pot vizita peșterile: Jgheabul lui Zalion, Izvorul Tăușoarelor și Peștera lui Măglei.

Oferta de *agrement* există în arealul Munților Rodnei este redusă. Este cunoscut faptul că natura și calitatea agrementului sunt hotărâtoare în alegerea unei oferte (aspect ce este foarte bine „exploatat” pe piața internațională).

Pentru practicarea sporturilor de iarnă sunt oportunități deosebite de desfășurare; totuși domeniul schiabil existent nu este suficient exploatat.

Pentru remedierea acestei situații în procesul de dezvoltare a ofertelor turistice se are în vedere elaborarea unei strategii de dezvoltare la nivelul internațional a structurilor de practicare a sporturilor de iarnă și acelor conexe, care să urmărească:

- amenajarea și întreținerea pârtiilor de schi conform normativelor tehnice, deduse în baza prevederilor FIS;
- securitatea maximă pentru schiori și asistență medicală adecvată și rapidă;
- asigurarea tuturor mijloacelor și utilajelor pentru întreținerea pârtiilor, inclusiv pentru fabricarea zăpezii artificiale;
- asigurarea iluminării pârtiilor și crearea, astfel a unei oferte de schi pe timp de noapte;

- crearea celorlalte amenajări pentru: schi fond, schi bob, săniuș, schi acrobatic, snowboard, patinaj etc.;
- modernizarea trambulinelor de sărituri cu schiurile din Borșa și aducerea acestora la cerințele impuse de federația internațională de profil;
- completarea parcului cu instalații de transport pe cablu și corelarea funcțională a acestora cu domeniul schiabil și capacitatea de primire;
- construirea unor unități de alimentație publică de mici dimensiuni în preajma domeniului schiabil;
- amplasarea de parcaje la baza pârtiilor în concordanță cu capacitatea de primire a zonei.

În prezent este în derulare un proiect cu finanțare PHARE pentru amenajarea unei pârtii de schi alpin la nivel olimpic în zona Fântâna - Buza Muntelui - Puzdrele.

Pentru revigorarea activității de turism în teritoriu, cu precădere în principalele stațiuni și puncte turistice, se are în vedere:

- amenajarea unor facilități pentru înot, saună, masaj (la hotelurile Cerbu din Borșa și Hebe și Someșul din Sângeorz Băi);
- amenajarea unor săli de biliard (hotelurile Cerbu, Perla Maramureșului, Hebe, Someșul);

- popicărie și club incintă (în stațiunile Borșa și Sângeorz Băi);
- agrement complex de incintă, în cadrul hotelurilor Hebe și Someșul;
- programe de varietăți (restaurantul Perla Maramureșului, parcul din stațiunea Sângeorz Băi);
- excursii în Maramureșului istoric, zona Bârgăului etc.;
- plimbări cu sania, în stațiuni și în localitățile rurale;
- amenajarea unui patinoar și a unei discoteci în complexul turistic Borșa;
- amenajarea unor centre de echitație;
- amenajarea unor trasee de cicloturism, cum ar fi: Dealul Moisei - Iza Izvor; Pasul Prislop - Șaua Gărgălău; Rotunda - Șaua Gajei; Șanț - Valea Blaznei; Șanț - Valea Cobășel; Rodna - Valea Vinului; Anieș - Valea Anieșului; Cormaia - Valea Cormaia; Parva - Rebrîșoara Mare; Romului - Valea Strâmba - Pasul Pietrei - Valea Izei;
- organizarea unor excursii cu un tren de epocă pe liniile CF din jurul masivului muntos, prevăzute cu tuneluri și viaducte.

Pentru asigurarea siguranței turiștilor și a intervenției medicale adecvate și rapide în caz de accident este necesară dezvoltarea activității de SALVAMONT.

Sunt necesare următoarele:

- construirea unor centre independente sau cuplate cu punctele de informare turistică în zonele cu cel mai mare flux de turiști, care să cuprindă cabinet medical, sală de intervenții pentru urgență, salon de așteptare, magazie pentru dotări, grup sanitar și două garsoniere (la mansardă) pentru asigurarea permanenței.
- procurarea dotărilor strict necesare și a unor mijloace rapide de transport (mașini de teren, snowmobil-uri) eventual chiar a unui elicopter pentru care se vor amenaja platforme de aterizare (heliporturi) în Borșa și Rodna.